

**KAM4 Kamermuziek
op Zondagmiddag**

KAM11 Jonge KAM

Zondag 25 november 2011
Het Concertgebouw
Amsterdam
Kleine Zaal, 14.15 uur

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Sonate nr. 3 in C voor solo viool BWV 1005

- * Adagio
- * Fuga
- * Largo
- * Allegro assai

Bohuslav Martinů (1890-1959)

Drie Madrigalen voor viool en altviool H 313

- * Poco allegro
- * Poco andante
- * Allegro

- pauze -

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Divertimento in Es KV 563

- * Allegro
- * Adagio
- * Menuet
- * Andante
- * Menuet
- * Allegro

Maria Milstein *viool*

Benjamin Marquise-Gilmore *altviool*

Dmitri Ferschtman *cello*

Maria Milstein werd geboren in 1985 in Moskou. Zij groeide op in een muzikaal gezin; op haar vijfde kreeg ze haar eerste vioollessen van Valentina Korolkova. Tussen 2001 en 2004 studeerde ze in Fiesole in Italië, waar ze les had van onder andere Pavel Vernikov, Ilya Grubert en Alexander Vinnitsky. Tussen 2004 en 2010 vervolgde Maria haar studie bij Ilya Grubert aan het Conservatorium van Amsterdam.

Maria volgde ook lessen en masterclasses voor zowel solospel als kamermuziek bij musici als Ana Chumachenko, Menahem Pressler, Pierre Amoyal, György Pauk, Josef Rissin, Mikhail Kopelman en het Belcea Quartet.

Maria heeft prijzen gewonnen op belangrijke internationale concoursen: het internationale vioolconcours « Città di Brescia » in Italië (2007) en het internationale vioolconcours « Premio Rodolfo Lipizer ».

In 2008 werd Maria door The International Holland Music Sessions geselecteerd voor het « New Masters on Tour » programma voor 2009-2010, waarbij ze recitals in heel Europa speelde.

In 2010 ontving Maria de Vioolbeurs van het Kersjes Fonds.

Maria Milstein bespeelt de "Douglas Kane-viool, ex Bouw Lemkes", gebouwd door Francesco Goffriller, Venetië ca. 1725. Zij heeft deze viool in bruikleen gekregen van het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.

Benjamin Marquise Gilmore werd geboren in 1987 in een muzikale familie. Toen hij tien jaar oud was kreeg hij een beurs om te studeren bij Natalia Boyarskaya aan de Yehudi Menuhin School. Gilmore heeft over de hele wereld als solist en kamermusicus opgetreden, o.m. in de Wigmore Hall en de Royal Festival Hall in Londen, het Concertgebouw in Amsterdam, het Konzerthaus in Wenen, en tijdens festivals zoals Portogruaro, Kreuth, Dubrovnik en Kuhmo.

Dmitri Ferschtman werd in 1945 in Moskou geboren en studeerde aanvankelijk aan de Centrale Muziekschool bij de cellist Milnikov, gevolgd door zijn studie aan het Conservatorium bij Galina Kozolupova en Natalia Gutman. Na zijn studie werd Dmitri Ferschtman lid van het Russische Glinka Kwartet (1966-1978) waarmee hij honderden concerten gaf in de Sovjet Unie en daarbuiten.

Sinds zijn komst naar Nederland heeft Dmitri Ferschtman talloze malen als solist opgetreden met dirigenten als Frans Brüggen, Kenneth Montgomery, Edo de Waart e.a. en zijn er vele radio-opnamen gemaakt. Dmitri Ferschtman geeft les aan de conservatoria te Den Haag en Amsterdam. Hij wordt veel uitgenodigd op internationale festivals en geeft regelmatig masterclasses in Duitsland, Frankrijk en Japan. Dmitri Ferschtman bespeelt een cello gebouwd door Daniel Royé uit 2004.

**Johann Sebastian Bach (1685-1750) –
Sonate nr 3 voor vioolsolo in C BWV 1005**

Wat heeft Bach bezielde om zowel voor viool als voor cello echte solostukken te componeren? Uitdaging! Johann Sebastian Bach was in zekere zin een rederijker, een kunstenaar die er genoeg in schepte om onmogelijk geachte hoogstandjes te bedenken en uit te proberen. Denk aan 'Die Art der Fuge', 'Das Wohltemperierte Clavier' en het 'Musikalisches Opfer'. Hij heeft de muziekliteratuur verrijkt met tal van meesterwerken, die later voor menig componist de theoretische onderbouwing vormden voor hun verdere muzikale ontwikkeling. Voor Bach moet het een interessante uitdaging geweest zijn te bewijzen dat het ook voor strijkinstrumenten mogelijk was quasi meerstemmige stukken te componeren.

Drie Sonates en drie Partita's voor soloviool componeerde Bach in de periode tussen 1717 en 1723, toen hij in dienst was van het vorstendom Köthen-Anhalt. Het zijn wonderen van schijnpolyfonie, ingebed in de traditionele vorm van een serie gestileerde dansen. Hij ontwikkelde melodische en harmonische lijnen, die eeuwenlang tot voorbeeld van componisten zullen blijven dienen. De derde Sonate, die vandaag wordt gespeeld, opent met een serieus gestemd *Adagio* met herhaalde gepunteerde figuren, dat haast zonder onderbreking overgaat in een gigantische fuga van maar liefst 354 maten. De melodie van het *Largo*, hoewel wat geconstrueerd van aard, klinkt lieflijk en vanzelfsprekend in vergelijking met de voorafgaande fuga. De Sonate eindigt met een snel *Allegro assai*.

Bohuslav Martinů (1890-1959) - Drie Madrigalen voor viool en altviool H 313

Na het einde van de Tweede Wereldoorlog wilde de naar de USA uitgeweken Tsjechische componist Bohuslav Martinu zo spoedig mogelijk naar zijn vaderland terugkeren. Een ernstig ongeval, waarvan hij nooit helemaal herstelde, vertraagde zijn vertrek tot 1948. De maanden van revalidatie dwongen hem zich te beperken tot kleinschaliger werk. Voor broer en zus Fuchs componeerde hij drie duo's voor viool en altviool die hij Madrigalen noemde. In het eerste Madrigaal, *Poco allegro-Poco vivo*, wisselen staccato en zangerige passages elkaar in hoog tempo af. De ondertoon is Boheems-Moravisch. Heel teder tremulerend opent het tweede Madrigaal, *Poco andante, Andante moderato*. De muziek klinkt als een ruisende beek die de onregelmatige bedding van bron naar benedenloop volgt. Uit het gemurmur vloeit op het eind een wonderschone Tsjechische melodie voort. Het laatste Madrigaal heeft als tempoaanduidingen: *Allegro - Moderato - Tempo 1 - Allegro*. Het verlangen naar huis is in Martinu's gloedvolle volksmuzikale imitaties onmiskenbaar.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) - Divertimento in Es KV 563

Mozarts enige strijktrio heet 'Divertimento', maar is - behoudens de zedelijke structuur - in geen enkel opzicht te vergelijken met de verstrooiende muziekjes die hij en collegae in Salzburg op bestelling voor feesten en partijen componeerden. Dit unieke strijktrio behoort tot de top van zijn kamermuzikale oeuvre en is kwalitatief gelijk te stellen aan de wonderschone strijkkwintetten en strijkkwartetten die in dezelfde periode (rond 1788) ontstonden. Je zou het stuk als een staalkaart van het muzikale vermogen van de componist kunnen beschouwen. Mozart heeft het werk geschreven voor zijn logebroeder en financiële hoop en toeverlaat, de Weense koopman Michael Puchberg. Dit Divertimento, volgens Alfred Einstein 'das vollendetste, feinste, das je in dieser Welt hörbar geworden ist', werd in besloten kring op 13 april 1789 uitgevoerd tijdens Mozarts (ongelukkige) reis naar Berlijn, zomaar ergens in een hotel in Dresden, waar hij onderweg toevallig verbleef.

Het openingsdeel, geconstrueerd in de sonatevorm, is een *Allegro* gebaseerd op twee, niet erg contrasterende, hoofdzakelijk zangerige thema's. In het eerste thema domineert een dalende terts die telkens weerkeert. In het neventhema klinken overwegend blij spelvreugde en onbezorgd optimisme. Tussen twee haakjes: weer eens een bewijs dat in die tijd kommervolle (gezondheid en financiën) privé-omstandigheden als regel weinig invloed hadden op het artistieke werk van de klassieke componist. De ernstig gestemde doorwerking is ongewoon polyfoon en vermetel in de modulaties naar onverwachte toonsoorten. In het tweede deel, *Adagio*, is een opwaarts motief in de cello de kern waaruit de muziek zich verder ontwikkelt.

Ongehaast voert de componist u mee in zijn onpeilbaar diepe gedachtewereld. De muzikale overpeinzingen lossen ten slotte op in het luchtledige, opwaartse motief. Het schalkse eerste *Menuetto (Allegretto)* en *Trio* bieden aan elk van de strijkers de gelegenheid even solistisch op te treden. Het *Trio* lijkt op een vraag-antwoordspelletje. Heel bijzonder is het nu volgende *Andante*. De vorm is die van een thema met variaties. Het thema klinkt aanvankelijk als een heel simpel kinderwijsje. Wat de variatiekunstenaar Mozart vervolgens met dit deuntje uithaalt, is

ongelofelijk. In het bijzonder de mineur-variantie is een wonder van harmonische inventiviteit. Het elegante tweede *Menuetto (Allegretto)* klinkt wat hoofsder dan het eerste. Het bevat twee trio's. Het eerste (rustieke) *Trio* is aanvankelijk aan de altviool voorbehouden. In het tweede (hupse) *Trio* mag de viool het voortouw nemen. Telkens als ik het thema hoor van het laatste deel, *Allegro*, moet ik aan een bekend Sint Nicolaasliedje denken. Misschien heeft de negenjarige Mozart de melodie van het begin van het rondothema, geënt op 'dat is de Sint, die goede Sint, die ons zozeer bemint', wel opgepikt tijdens zijn bezoek in 1765 aan de lage landen. Zou best kunnen... Mozart beschikte immers over een fabelachtig geheugen.

Han van Tulder (www.hanvantulder.nl)

Het volgende concert in de serie KM4 is op zondag 11 december. Quink Vocaal Ensemble speelt werken van o.a. Elgar, William en Mendelssohn.

Het volgende concert in de serie KM11 is op vrijdag 20 april 2012. Bram van Sambeek, Reto Bieri en Benjamin Engeli spelen werken van Beethoven, Bruch en Glinka.

In seizoen 2011-12 speelt het Párkányi Quartet alle zes strijkkwintetten van Mozart. Mis ze niet en koop nog kaarten! Dinsdag 22 november is het eerste concert in de serie

De mooiste CD winkel in Amsterdam, Concerto, verzorgt vanaf dit jaar de CD verkoop bij een aantal concerten.

Dit concert komt tot stand met steun van De Stichting Vrienden van de KAM, Het Kersjes Fonds, SNS Reaal en EDH advocaten.

Wilt u op de hoogte gehouden worden van de activiteiten van de KAM? Meld u dan nu aan voor de nieuwsbrief: www.kamconcerten.nl/nieuwsbrief

**Stichting KAMermuziek Amsterdam
Herengracht 51
1015 BC Amsterdam
T: 020-6812100
www.kamconcerten.nl**